

DISSERTATIO MEDICA

SISTENS

H Y D R O P I S
P A T H O L O G I A M,

QVAM
DIVINI NVMINIS AVSPICIIS
ET
GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS CONSENSV

P R A E S I D E

ERNESTO ANTONIO NICOLAI,

POTENTISSIMI BORVSSORVM REGIS CONSILIARIO AVLICO,
MEDICINAE DOCTORE EIVSDEMQUE PROFESSORE
PVBLICO EXTRAORDINARIO

D. XIX. NOVEMBR. A. R. S. MDCCLIV.

PVBLICE DEFENDET

AVCTOR

ERNESTVS HENRICVS DAVIDIS

TREMONIENSIS GVESTPHALVS.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
PRELO IO. CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

DISSERTATIO MEDICA

SYSTEMA

OPUS

PATHOLOGIAM

ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO ATQVE
EXPERIENTISSIMO

DOMINO

**D. CHRISTIANO ANDREAE
COTHENIO**

POTENTISSIMI BORVSSORVM REGIS CONSILIARIO
AVLICO ET ARCHIATRO, COHORTIVM BELLICARVM
ET ORPHANOTROPHEI POTZDAMIENSIS MEDICO OR-
DINARIO, COLLEGH MEDICORVM SVPREMI DIRECTORI
ET COLLEGH MEDICO-CHIRVRGICI BEROLINENSIS DE-
CANO, CIRCVLORVM QVORVNDAM PHYSICO,
ACADEMIARVM CAESAREAE NATVRAE CVRIOSORVM ET RE-
GIAE BEROLINENSIS SCIENTIARVM ITEMQVE COLLEGH
SANITATIS MEMBRO LONGE MERITISSIMO,

PATRONIS AC FAVTORVVS INDVLGENTISSIMIS

AETERNA MENTIS VENERATIONE COLENDIS,

VIII S

DOCTRINAE PAESTANTIA

FAMAE CEBRITATE

MVNERVM MERITORVVMQVE AMPLITVDINE

SPECTATISSIMIS

PRAENOBILISSIMO CONSVLTISSIMO
ATQVE DOCTISSIMO

DOMINO

**HENRICO ANTONIO
HVSEMANNO,**

POTENTISSIMI BORVSSORVM REGIS CONSILIARIO
A COMMISSIONIBVS, CONSVLI VNNENSIVM PRIMA-
RIO QVONDAM GRAVISSIMO,
PRAEFECTO REDITVVM REGIORVM MERITISSIMO,

AVVNCVLO SVO

OMNI PIETATIS ET OBSERVANTIAE
CVLTV AETERNVM PROSEQVENDO;

HASCE
STVDIORVM ACADEMICORVM
PRIMITIAS
IN
OBSERVANTISSIMI ET OBSEQUIOSISSIMI ANIMI SVI
AC PERPETVAE PIETATIS
TESTIMONIUM
CVM VOTIS ARDENTISSIMIS,
VT
SVMVVS RERVM OMNIVM MODERATOR
EOS AD SEROS VSQVE ANNOS OMNI PROSPERITATIS
GENERE FLORENTES SALVOS ATQVE INCOLVMES
SERVET,
SVBMISSA MENTE CONSECRAT,
ATQVE
SVMMO EORVM FAVORI AC PATROCINIO
SE SVA STVDIA FORTVNAMQVE SVAM
HVMILLIME COMMENDAT

ERNESTVS HENRICVS DAVIDIS,

PROOEMIVM.

Multis forsan mirum videbitur, quod ad dissertationem elaborandam eiusmodi elegerim argumentum, cuius tam frequens totiesque reiterata in monumentis eorum, qui de morbis aliquid memoriae prodiderunt, occurrit tractatio, ut disquisitione nova minus dignum videatur. Haec mihi facile timori atque impedimento esse potuissent, quo minus hoc thema hac diatribe sumissem excutiendum. Verum enim vero, cum idem hoc argumentum omnibus suis nu-

meris perfectum atque absolutum in Medicorum scriptis non invenerim traditum, ut omnia huc pertinentia, inprimis ea, quae genesin hydropis concernunt, penitus exhausta sint atque exantlata, nolui dimittere hoc argumentum, sed operae pretium facturus mihi visus sum, si id pro ingenii mei modulo accuratiori submitterem examini, eaque inprimis, quae tenebris adhuc circumfusa sunt atque occultata, in apricum protraherem & lumini exponerem clariori. Accessit ad hoc, quod hoc thema ob usum & fructum, quo se in arte Medica commendat, singularem maxime dignum mihi fuerit visum, in quo elaborando vires periclitarer meas; nam neminem, qui vel primis tantum, ut aiunt, labris salutaris scientiae doctrinas degustaverit, latere potest rationalem & felicem praxin medicam verae & certae morborum theoriae esse superstructam. Faxit Numen Divinum, ut haec omnia conamina in sui ipsius gloriam, proximi emolumentum & scientiae medicae commodum cedant atque incrementum.

§. I.

Si hydrops ut genus consideratur, optime
definiri potest per tumorem a lymphae
sub cute extravasatae accumulatione
dependentem.

Consideret quis omnes, quotquot & quam diversae
sint hydropis species attentiori animo, & his chara-
cteres in definitione allegatos non competere solum
sed iis etiam ab omnibus aliis affectibus discernen-
dis inservire nullo deprehendet negotio. Nec sine
ratione addidi characterem: *sub cute*. Quum enim
hydropis species in eo conveniant cum vesicis, vel,
si malueris, pustulis, quae a lymphae sub cuticula
collecta eamque in tumorem elevante producuntur,
quales oriuntur a combustione & vesicatoriis, quod
sint tumores a lymphae extravasata collecta profici-
scentes, in hoc vero a se invicem discrepent, quod
in his supra cutem, in illis vero sub cute haereat
lymphae extravasata collecta, ratio necessitatis appa-
ret, cur memoratum characterem definitioni inserere
debuerim. Quis enim est, quem praetereat, vesi-
cas illas, quae ab igne vel vesicatoriis producuntur,
a nemine medicorum nec ad hydropem referri nec
huius nomen illis attribui? Non potui itaque non
eas discernere ab hydropem eiusque speciebus chara-
ctere; *sub cute*,

§. II.

§. II.

Hydrops varia nanciscitur nomina pro parte, in qua lymphæ extravasata hæret accumulata. Sic dicitur *Ascites*, si in cavitate abdominis intra peritoneum, *hydrops pectoris*, si in pectoris cavitate, *hydrops pericardii vel uteri*, si in pericardii vel uteri cavo, *hydrocephalus*, si in capite, *hydrops scroti*, si in scroto, *Anasarca* seu *oedema late sic dictum*, si in tunica adiposa sub cute, & *oedema stricte sic dictum* seu *tumor oedematofus*, si in artuum tunica adiposa lymphæ hæret accumulata. In hydrocephalo lymphæ est collecta vel intra vel extra cranium. In priori casu *hydrocephalus* appellatur *internus* & in hoc lymphæ vel inter cranium & duram matrem vel inter hanc & piam matrem vel inter hanc & cerebrum vel in cerebri ventriculis est acervata. In casu posteriori *hydrocephalus* nominatur *externus* & in hoc lymphæ vel inter cutem & pericranium vel inter hoc & cranium inclusa est atque accumulata. In hydrope scroti lymphæ est vel contenta in tunica scroti adiposa vel in tunicis huic subiectis, ut in tunica vaginali vel intra vaginalem & albugineam tunicam. Ille hydrope scroti nominatur *hydrops scroti stricte sic dictus*, hic vero *hydrocele*. Porro in hydrope lymphæ extravasata accumulata vel est inclusa tunica propria vel non. In casu priori *hydrops* nominatur *saccatus* seu *cysticus*, & si tunica hæc a lymphæ in folliculos vel vesiculas minores est expansa, hæc dicuntur *hydatides*. Occurrunt sæpius eiusmodi hydropes saccati pectoris & abdominis, in qui.

quibus pleura & peritonaeum saccum format, quo inclusa haeret lymphæ. Si denique lymphæ extravasata in tunica cellulosa peritonæi, omenti, mesenterii, ovarii &c. haeret accumulata, *hydrops* vocatur *peritonæi, omenti, mesenterii, ovarii &c.*

§. III.

Cum hydrops sit tumor a lymphæ extravasatæ accumulatione dependens §. I, necesse est, ut, si hydrops oriri debet, lymphæ extravasata accumulatur.

§. IV.

Superficies partium mollium internarum tam continentium quam contentarum in statu naturali humidæ sunt ac madore perfusæ. Si canis laqueo semiextincti cranium, qua fieri potest, celeritate in orbem ferræ abscinditur & dura mater, quæ cranii interni periosteum est, incisa elevatur, huius superficies interna & externa piæ matris invenitur madida & fumulus exhalat subtilissimus, qui puri vitri polita superficie exceptus guttulas facit eadem fere ratione subtiles ac halitus Sanctorianus, qui ore exiens speculo excipitur. Aperti in vivo animali thoracis & abdominis interna superficies exhalat subtilem vaporem, qui puri vitri polita superficie exceptus guttulas format; madida est superficies membranæ costas succingentis & peritonæi; abstersus sæpius humor mox redit sponte vel pressione a tergo. Idem valet de contentis in his cavitatibus, utpote quæ itidem exhalant liquidum tenuissimum nebulæ in-

B

itar

star & calida humida ac madida sunt. Hic Vapor post mortem in aquam collectus eiusque variaprehenditur copia. Nec silentio hic praeterire possum lympham ventriculorum cerebri & liquorem pericardii, quae etiam huc pertinent. Eadem eodemprehenduntur modo in hominibus sanis violenta morte perentis, si statim post mortem, dum adhuc calida sunt, dissecantur, immo ex iis, quae de animalibus dicta sunt, vi analogiae ad corpus humanum concludi potest.

§. V.

Hic humor, qui viscera & membranas, quibus involuta sunt, humectat & sub halitus vel vaporis forma se repraesentat §. IV, nihil aliud est quam lymphaeque per vascula a massa sanguinea secerni & secreta excerni debet. Haec vascula, ex quibus lymphae excernitur, nominabo *vascula lymphatica advehentia* seu *excretoria*. Cum igitur haec lymphae fecernatur & secreta excernatur, in statu sano aut resorbetur aut non. Si non resorberetur, deberet elapso certo temporis spatio ita accumulari, ut exinde status morbosus oriretur. Quod vero cum in statu sano non fiat, necessario sequitur, ut in statu naturali lymphae, quae excernitur ad humectanda viscera & membranas, resorbeatur. Adesse igitur debent vascula, quae lympham resorbent & haec nominabo *vascula lymphatica resorbentia*. Haec esse nequeunt arteriae, qui in his lymphae resorptionem impetus cordis & arteriarum impedit, venae itaque

itaque ut sint necesse est. Hae venae lymphaticae inferunt suam lympham sanguini venoso. Vasa lymphatica infimi ventris ad capsulam chyli Pecquetianam tendunt, quae in pectore reperiuntur, vasa lymphatica, ad ductum thoracicum, qui in venam subclaviam sinistram abit, ex thymo vero venientia etiam partim in subclaviam venam partim in ductum thoracicum lympham suam deferunt. Horum igitur vasorum lymphaticorum lympham sanguini venoso ante miscetur, quam ad cor redit.

§. VI.

Si hydrops oriri debet, necesse est, ut lympham in certa parte accumuletur. §. III. Nunc lymphae excretio & resorptio vel sunt aequales vel non & hoc in casu lymphae excretio est vel maior vel minor eius resorptione. Si lymphae excretio & resorptio sunt aequales, lympham accumulari adeoque hydropem producere nequit. Si lymphae resorptio maior est eius excretionem, lympham itidem colligi & hydrops oriri nequit. Si ergo hydrops produci debet, necesse est, ut lymphae excretio maior sit eius resorptione. Si lymphae excretio superat eius resorptionem, tres iterum casus sunt possibiles: vel enim lympham in naturali affluit quantitate & in iusto minori quantitate resorbetur vel plus lymphae quam in statu naturali affluit & in naturali quantitate resorbetur vel naturali maior copia lymphae affluit & eius naturali minor copia resorbetur.

§. VII.

Si lymphæ resorberi nequit, vitium adesse debet & hoc hæret vel in lymphæ ipsa vel in vasculis lymphaticis resorbentibus vel in utrisque simul. Lymphæ qualitas impedit, quo minus resorberi possit, si nimis tenax est & viscida. Tunc enim particularum lymphæ cohesio tanta est, ut particulae, quæ ex adhesionem in vascula lymphatica resorbentia penetrare conantur, a reliquis secedere & vascula intrare nequeant. Vascula lymphatica resorptionem lymphæ impediunt, si sunt obstructa adeoque vel nimis constricta vel compressa vel viscida vel alia materia stagnante repleta.

§. VIII.

Lymphæ excretio seu affluxus versus certam partem est naturali maior, si huius partis vascula lymphatica excernentia una cum orificiis suis prænaturaliter sunt dilatata. Nam sub hac conditione non possunt non debito maiorem lymphæ transmittere atque excernere copiam. Porro res est confessæ veritatis, lymphæ affluxum præternaturaliter augeri, si unum vel aliquot vascula lymphatica disrupta sunt vel erosa. Cum enim durante vita lymphæ a motu cordis & arteriarum prematur & ut fluidum pressum eo maiori copia ruat atque impetu, ubi minorem invenit resistantiam, necesse est, ut ex uno vel pluribus vasculis lymphaticis disruptis vel erosis lymphæ solito abundantius effluat; in loco enim disruptionis vel erosionis minor adest resistantia.

tia. Si vascula lymphatica excernentia sunt debilitata, minori pollent resistantia, hinc a lymphae impetu non magis solum extenduntur atque ampliantur ut maiorem lymphae quantitatem transmittant, sed ipsa etiam lymphae in ista vascula maiori affluit copia, unde eius excretio non potest non augeri.

§. IX.

Si vascula lymphatica excernentia sunt obstructa, fluidum lymphaticum transire nequit & a contractione cordis & arteriarum maiori premitur impetu, quo vascula lymphatica ad maiorem extenduntur gradum & lymphae stagnans expellitur. Cum vero ob extensionem maiorem praegressam vascula lymphatica fuerint debilitata, non resistunt amplius debita vi impetui lymphae, hinc eius secretio atque excretio augetur, manetque aucta tamdiu, donec vascula suum recuperaverint robur. §. VIII. Quid? quod fieri potest, ut vascula lymphatica obstructa ab extensione nimia disrumpantur, quo facto largior quoque lymphae sequi debet excretio. §. VIII.

§. X.

Si vasa lymphatica sub cute integra in quacunque parte haerentia disrupta sunt vel erosa, lymphae iusto maior excernitur copia. §. VIII. Cum vero certa & determinata tantum lymphae quantitas, naturalis nimirum, revehatur, plus lymphae affluit quam refluit, remanet ergo & accumulatur & tumorem producit, id est, hydropem. §. I. Disrup-

ptio igitur vel erosio vasorum lymphaticorum sub cute integra iacentium non potest non hydropem producere. Rumpuntur vero vasa lymphatica, si a lymphæ stagnante & accumulata nimis extenduntur §. IX. & eroduntur a lymphæ stagnantis acrimonia.

§. XI.

Quamvis extra omnem positum sit dubitationem, vasorum lymphaticorum rupturam vel erosionem causari hydropem §. X, nihilominus tamen ad illorum accedere possum sententiam, qui omnem omnino hydropem a lymphaticorum vasorum ruptura vel erosione proficisci contendunt. Si enim hydrops ab hac semper oriretur causa, nullam plane admitteret medelam, neque ullus, qui eo decumbit, posset ad sanitatem reduci. Nam quæ evacuat, lymphæ quantitas, iterum denuo restituitur, neque ullo alio modo consolidatio vasorum lymphaticorum disruptorum vel erosorum obtineri potest, nisi compressione, quæ vero in partibus internis applicari nequit, quia pressio illas afficere nequit sine maiori damno exinde expectando, vel, si hoc sine noxa fieri posset, frustranea esset omnique bono effectu destitueretur, quia nullo modo detegi potest, quænam vasa lymphatica in partibus a visu nostro remotis disrupta sint vel erosa. Neque nobis cognita sunt atque explorata medicamenta, quæ virtute vasa lymphatica disrupta & erosa sine noxa consolidandi sunt instructa. Cum vero experientia doceat, hydropem interdum

dum remediis cedere & curari, non omnem hydropem a disruptione vel erosione vasorum lymphaticorum oriri clarum est & perspicuum.

§. XII.

Quod non semper hydrops a disruptione vel erosione vasorum lymphaticorum proficiscatur, apparet etiam exinde liquido, quoniam saepissime a sola praeternaturali dilatatione vasorum lymphaticorum excernentium suam trahit originem. Hac etenim posita naturali maior excernitur lymphae copia, quam resorberi potest, §. VIII, hinc accumulatur & tumorem producit, qui hydrops vocatur. §. I. Si hydrops ab hac nascitur causa, longe facilius est curatu, quam si ab erosione vel disruptione vasorum lymphaticorum producitur, quia tot tantisque difficultatibus obnoxium non est, vasis lymphaticis dilatatis pristinum restituere diametrum, quam ea disrupta vel erosa consolidare.

§. XIII.

Vascula lymphatica resorbentia deferunt suam lympham in venas sanguiferas & alia vasa lymphatica itidem suam lympham inferunt venis sanguiferis, quae eam una cum sanguine revehant ad cor §. V. Iam fac, sanguinis per venam, cui inferuntur modo memorata vasa lymphatica, regressum plenarie esse impeditum, tunc lymphae quoque refluxus ut sit cohibitus necesse est, vasa ergo lymphatica resorbentia lympham suam se exonerare, & quae iam excreta est & continuo excernitur, resorbere

bere non possunt lympham, haec igitur, cum eius affluxus perduret, non potest non accumulari & accumulata tumorem, id est, hydropem §. I. producere. Veritatem huius asserti confirmant experimenta, quae *Illustris b. m. HOFFMANNVS in Medic. system. Tom. IV. Part. IV. Cap. XIV. §. XIII.* recenlet: LOWERVS, inquit, in vivo animali venam aliquam maiorem filo constrinxit idque vinculum per horam reliquit & protinus tumorem oedematofum in illa parte, qua rami ad venam excurrunt, animadvertit. Simile quid conspicitur, quando ad enormes haemorrhagias sistendas instrumentum venas valde comprimens, quod nomine Tourniquet venit, adplicatur. Quodsi enim diutius relinquitur, in tumorem successive pars attollitur. Ligaturam vero & compressionem venarum nullo alio agere modo quam refluxum sanguinis per venas impediendo, quis est, qui dubitat?

§. XIV.

Si venae, in quam abeunt vasa lymphatica, obstructae sunt vel compressae, pro obstructionis vel compressionis gradu sanguinis per eas refluxus modo magis modo minus impeditur, quam ob rem exinde hydrops oriri potest. §. XIII. Clarissime ergo apparet, quomodo & cur obstructiones infarctus scirrhi & tumores viscerum abdominalium, ut hepatis, lienis & mesenterii item polypi in corde eiusque vasis proxime connexis hydropem producere possint & soleant; quia his refluxus sanguinis per
venas

venas magis vel minus potest impediri. Dum vero affirmo, viscerum obstructions hac ratione ad hydropem producendum concurrere, non nego sed potius contendo, eas alio etiam modo, quo scilicet chylificationem & sanguificationem ita laedunt, ut bonae indolis humores non generentur, suum ad hydropis genesin conferre symbolum, de qua re infra plura dicentur. Simili ratione sine ullo negotio explicari potest, quod cur & quomodo tumor pedum oedematofus in graviditate, si scilicet ab utero venae, per quas humores e pedibus redeunt, comprimuntur, hydrocephalus, a venarum iugularium, & hydrocele a venarum spermaticarum compressione oriri possit.

§. XV.

Si humores lymphatici visciditate laborant, ad stasim sunt maxime proni atque apti. Si igitur stagnant in vasculis lymphaticis excernentibus, stasi expedita iusto maiori in copia excernuntur §. IX, & cum viscidi sint, resorberi non possunt, §. VII, hinc accumulatur & tumorem producit, qui hydrops vocatur. §. I. Visciditas igitur humorum lymphaticorum hydropem causari potest.

§. XVI.

Si humores lymphatici acres sunt, vi suae acrimoniae vascula lymphatica excernentia constringere sibi que ipsis transitum praecludere, id est, stagnare possunt, quo facto stasi expedita maiori in copia excernuntur §. IX, & cum acres sint, vi acrimoniae

C

suae

suae vascula lymphatica resorbentia irritando constringere sibi que ipsis reditum praecludere possunt §. VII. Quod si fit, remanent accumulatur & tumorem producant, id est hydropem. §. I. Possunt etiam vasa lymphatica vi acrimoniae suae erodere & hac ratione hydropem gignere.

§. XVII.

Debilitas vasculorum lymphaticorum excrementium iusto maiorem lymphae excretionem producere valet. §. VIII. Cum vero lymphae, si iusto copiosius affluit, in tanta, in quanta excernitur, copia revehī nequeat, necesse est, ut colligatur & collecta tumorem, id est, hydropem producat. §. I. Ex debilitate igitur vasculorum lymphaticorum excrementium hydrops oriri potest.

§. XVIII.

Qua ratione viscerum abdominis obstructions ad hydropem producendum concurrant, supra iam dedi demonstratum §. XIV, sed praeterea alio quoque modo, qui nunc declarandus est, suum ad hydropem conferunt symbolum. A visceribus enim abdominis rite constitutis suasque actiones legitime exercentibus non massa solum sanguinea depuratur, id quod liquores, qui his in visceribus fecernuntur, testatum faciunt, sed chylicationis etiam legitimus dependet successus: quae omnia ex principiis physiologicis luculenter apparent. Quam ob rem his visceribus obstructis necesse est, ut massa sanguinea non legitime depuretur & chylicatio
laeda-

laedatur. Si massa sanguinea non legitime depuratur, in ea partes remanent, quae excerni debuissent, vitiosa oritur partium constituentium proportio, acrimonia & visciditas. Hepate vel liene obstructo bilis secretio impeditur, hinc partes biliosae remanent in massa sanguinea atque acrimoniam & visciditatem eius producant.

§. XIX.

Pingues & oleosae ciborum partes in ventriculo ita non resolvuntur, ut ad perfectam cum aqueis chylique partibus mixtionem subeundam sint aptae. Bilis igitur, utpote quae fluidum est alcalico-sulphureum, erat necessaria, quae partes ciborum oleosas & pingues decenter resolveret & ad intimiorem cum aqueis chylique partibus miscelam aptam redderet. Obstructis igitur vasis hepatis secretoriis oritur defectus bilis ad elaborandum bonae indolis chylum summe necessariae, quam ob rem pingues & oleosae ciborum partes non decenter resolvuntur & chylus crudus & viscidus evadere debet, qui ad sanguinem delatus eiusdem indolis producit sanguinem. Accedit, quod obstructis hepatis vasis secretoriis partes acidae, quae in chylo existunt, non temperentur a biliosis partibus, quae alcalicae sunt naturae, unde chylus non acrimonia solum acidus inficitur, sed crassus etiam & viscidus evadit, quia salia acidum partes chyli solutas praecipitant, quae praecipitatae in pluribus se contingunt punctis, fortius cohaerent & viscidum constituunt.

Eiusmodi chylus ad sanguinem delatus eundem eadem eadem inficit labe. Lien quidem non secernit bilem, nihilominus tamen praeparat sanguinem ad bilis secretionem in hepate peragenda. Liene igitur obstructo bilis secretio in hepate decenter succedere nequit, unde eadem, quae ab hepatis obstructione, oriuntur vitia. Cum igitur viscerum abdominis obstructiones massam sanguineam acrem reddant & viscidam, acrimonia vero & visciditas humorum lymphaticorum hydropem caussari possit §. XV. XVI, altera patet ratio, qua obstructiones viscerum abdominis ad hydropem producendum disponant.

§. XX.

Cum quartana viscerum obstructionem, plerumque habeat comitem & a tenacissimo viscido oriatur, uti ex principiis patet pathologicis, ab hoc utroque autem hydrops oriri queat §. XIX, mirandum non est, quartanam ad transitum in hydropem adeo esse proclivem.

§. XXI.

Febres intermittentes, praecipue vero quartana, in hydropem terminari solet, si perverso adstringentium usu supprimuntur, immo sola adstringentia imprudenter & copiose exhibita hydropem producere possunt. Haec etenim sola ad massam sanguineam delata vascula minima adeoque & vascula lymphatica tam excernentia quam resorbentia constringere possunt, si satis magna in copia propinquantur. Si vascula lymphatica resorbentia sunt contracta,

stricta, lymphæ resorberi nequit, remanet ergo, accumulatur & accumulata tumorem, id est, hydropem producit. §. I. Si vascula lymphatica excernentia sunt constricta, stasi expedita sequitur maior lymphæ excretio, hinc eiusdem accumulatio & tumor seu hydrops. §. I. Si denique alia vascula in visceribus sunt angustata, exinde viscerum oritur obstructio, aqua sola vario modo hydropem nasci posse, supra demonstratum dedi §. XIV. XVIII. Luculenter igitur apparet, quod & quomodo adstringentia hydropi ansam dare possint. Febres intermittentes omnes a visciditate humorum cum acrimonia coniuncta oriuntur & quartana præsertim magnam visciditatem pro causa agnoscit, uti pathologia demonstrat. Si igitur eiusmodi febres adstringentibus supprimuntur, hæc non demonstratis solum modis hydropem inferre, sed etiam impedire possunt, quo minus viscidum evacuetur, quod remanens alicubi stagnare & viscerum obstructionem producere potest, ex qua hydrops oriri potest. §. XIV. XVIII.

§. XXII.

Si nimia prædominatur humorum lymphaticorum copia, nihil facilius contingere potest, quam ut naturali maior lymphæ copia excernatur in eiusmodi cavitates, e quibus exire nequeunt, nisi per resorptionem, & hoc actu fit, si per excretionem lymphæ copia non imminuitur. Quod igitur si fit, necesse est, ut lymphæ accumulatur tumoremque, id est, hydropem §. I. producat.

C 3

§. XXIII

§. XXIII.

Si lymphae excretio variis in locis impeditur, ut alio in loco copiosius excernatur, necesse est. Qui locus, si talis est, ut lymphae excretae nullus alius pateat exitus e corpore humano nisi per resorptionem, non potest non lympham retineri & accumulari & tumorem seu hydropem §. I. producere. Ex hoc apparet, cur hydrops a salivatione & a sudoribus suppressis nonnunquam suam trahat originem.

§. XXIV.

In cachexia humores lymphatici tam abundantia quam visciditate peccant & partes solidae debilitate laborant; quae omnia ex principiis patent pathologicis. Cum vero tum lymphaticorum humorum abundantia & visciditas tum valorum lymphaticorum debilitas hydropem producere possit §. XV. XVII. XXII, ratio hinc elucescit, cur cachexia facile in hydropem transire soleat. Accedit, quod in cachexia ob partium solidarum debilitatem fluida minus resolvantur & eam ob causam eorum visciditas augeatur, quae sola hydropem causari potest. §. XV.

§. XXV.

Neque silentio praetereundum est, a scabie, tineae capitis, aliisque exanthematibus scabiosis, arthritide vel podagra retropulsis, nec non ab ulceribus, quae multum materiae viscidae atque acris fundunt, nimis cito consolidatis saepius nasci hydropem. Haec etenim omnia massae sanguineae acrimoniam indu-

inducunt & visciditatem, quae hydropi causam subministrant & fomitem §. XV. XVI.

§. XXVI.

Plethora tam ob massam sanguinis maiorem, quae magis vi vasorum moventi resistit, quam quoniam impedit, quo minus vasa ad debitum spatium & debita vi se contrahere & sanguinem propellere possint, motum sanguinis tum progressivum tum intestinum reddit minorem & tardiorum, hinc minor fit massae sanguineae resolutio, & cum a resolutione fluidorum dependeat eorum fluiditas, oritur humorum visciditas, quae a debilitate solidorum, quam producit plethora, magis magisque augetur. Cum enim plethora vasa iusto magis extendat, fieri nequit, quin debilitentur. Minor & tardior humorum motus progressivus atque intestinus legitimum secretionum atque excretionum successum impedit, hinc salia remanent accumulatur in humoribus, eosque reddunt acres. Quid? quod plethora, si nimis magna est, efficere valet, ut sanguinis stases & obstructions producantur, ad quas multum contribuunt acrimonia & visciditas humorum a plethora orta. Nunc acrimonia & visciditas humorum item obstructions viscerum hydropem producere possunt §. XIV. XV. XVI. XVIII. Qua de re a plethora quoque hydrops oriri potest. Ex his apparet ratio, cur & quomodo a mensium & haemorrhoidum obstructione necnon a venaesectione neglecta hydrops suata trahere possit originem.

§. XXVII.

§. XXVII.

Nimia sanguinis & humorum excretionem vires moventes insigniter debilitantur & vasa minima angustantur, quo effici potest fluidorum lymphaticorum stagnatio, qua expedita in iusto maiori excernuntur copia §. IX, accumulatur ergo & tumorem, id est, hydropem §. I. producant. Hac ratione oriuntur isti hydropes, qui evacuationes nimias sequuntur.

§. XXVIII.

Nulla quidem res est naturalis tanquam causa morborum mediata remotior, quae productioni hydropis esset contraria; inprimis tamen ad eum disponunt aetas puerilis tum ob fibras laxas & humidam abundantiam §. XVII. XXII, quae huic aetati propria sunt, tum ob addephagiam, cui indulgent pueri & cibos crudiores, quos assumere solent; temperamentum humidum ob fibrarum molliem §. XVII, humidique abundantiam §. XXII; sexus sequior eadem ob causas; habitus corporis obesus ob fibrarum laxitatem §. XVII. & viscidos humores §. XV; vitae denique genus sedentarium ob humorum visciditatem §. XV. & vaforum obstructions §. XIV. XVIII, ad quas disponit.

§. XXIX.

Ex rebus naturalibus ad causas hydropis referenda sunt 1) aer humidus, quatenus fibras reddit laxas §. XVII. humidumque auget §. XXII, & frigidus, quatenus humores inspissat §. XV, vastringit §. VII, & excretionem supprimit §. XXIII,
2) cibi,

2) cibi, cuiuscunque sint generis, si nimia in copia assumuntur, quoniam cruditates & viscidum produ-
cunt, §. XIV. XV, si viscidi sunt & crudi sive per se considerati sint tales, sive relative ad subiectum, quod istis fruitur, v. g. partes animantium tendinosae, cutis porci, nimis pinguis & glutinosa, pastilli farinacei, panis recens non bene fermentatus vel coctus, plantae aliaeque farinaceae, fumo indurata & id genus alia, quia viscidos & ad stases proclives reddunt humores §. XIV. XV, si acres sunt, quia acrimoniam produ-
cunt §. XXII. 3) potus nimis tenuis & aqueus, si copiose ingurgitatur, quia humorum lymphaticorum copiam auget §. XXII. & vasa relaxat §. XVII, si nimis frigidus est, quia instar aëris frigidi modo no. I. exposito, sed maiori gradu, agit, si calidus est & abundanter sumitur, quia debilitatem fibræ & vasis inducit §. XVII. humorumque lymphaticorum copiam auget §. XXII, & si spirituosus est, quatenus fluida coagulando & inspissando ad obstructions viscerum disponit §. XIV. XV, 4) quies itemque somnus nimius, quia fluida reddit viscida & ad stases apta §. XIV. XV, & vasa debilitat §. XVII, motus vero nimius & vigiliae, quatenus humidum blandum & vires consumendo humores viscidos & acres adeoque ad stases pronos reddunt. §. XIV. XV. XVI. 5) ex animi affectibus moeror tristitia animique angor, quia vasa debilitando & humores reddendo spissos viscerum obstructions producit. §. XIV. XVIII. 6) Retenta quaelibet modo vasa extendendo & debilitando modo reliquos humores vel acres

ODD

D

vel

vel viscidos reddendo nocent. Quomodo excretiones nimiae ad hydropem concurrant, iam demonstratum fuit §. XXVII, praeterea vero nimiae excretiones eatenus quoque hydropis generationi favent, quatenus efficiunt stagnationem humorum. Stagnantes enim humores corrumpuntur & acrimoniam assumunt, qua vasa lymphatica erodere & hydropem producere valent. §. VIII. X. Idem valet de quacunque humorum acrimonia producta vitio rerum nonnaturalium, dummodo sit satis magna.

§. XXX.

Observando porro compertum est, nihil tam facile posse ingenerare hydropem quam potum frigidum aqueum post insignem corporis incalescentiam vel in vehementi ardore & siti magna in copia haustum item aquarum mineralium tam calidarum quam frigidarum non debito cum regimine usum. Purgantia & salivantia humores resolvunt, & purgantia, si mitiora sunt, in largiori vero propinantur copia, vel drastica sunt, non nimiam solum producant humorum resolutionem sed vires etiam insigniter prosternunt. Ex nimia vero humorum resolutione oriri potest hydrops, si per excretiones non omnes humores resoluti excernuntur, quia tunc plus excernitur lymphae quam resorbetur, hinc accumulatur & tumorem, id est, hydropem §. I. producit. Ex virium prostratione orta a purgantibus vehementioribus quomodo nasci possit hydrops, patet ex §. XXVII. Eadem valent de salivantibus & haec imprimis tunc causari possunt hydropem, si nulla excretio

cretio nec salivae nec alia sequitur; tunc etenim humores lymphatici eo maiori in copia in eiusmodi loca excerni solent, e quibus exire nequeunt, nisi per resorptionem, hinc accumulari & tumorem, id est, hydropem producere debent.

§. XXXI.

Ordinis ratio nunc exigeret, ut singulas hydropis species perlustrarem, sed brevitatis, cui studeo, id prohibet, interea tamen pauca adhuc proferam, quae mihi maxime notatu digna videntur. Omnis hydrops eo gravior peior & periculosior est, quo magis actiones laedit vitales. Cum igitur hydrops pericardii & pectoris motum cordis & respirationem, quae sunt actiones vitales, certaeque hydropis species respirationem magis laedant, quam aliae hydropis species, liquido apparet, has hydropis species aliis hydropis speciebus gravioribus peiores & periculosiores esse, si reliqua ponuntur eadem. Porro omnis hydrops terminatur in sanitatem vel non & hoc in casu vel in mortem vel in alium morbum. Si viscera non amplius sunt integra sed graviter & pertinaciter obstructa, urina pauca, ruffa, nigricans vel perfecte aquea, nulla ad sudandum inclinatio, appetitus prostratus, magna ingensque sitis & tussis viresque prostratae sunt & tumor, non obstante optimorum medicamentorum usu, augetur, urina supprimitur atque respiratione magis impeditur, haec signa hydropem in mortem transire indicant. Nulla quoque spes sanitatis superest, si viscerum abdominis scirrhus inveteratus vel alia gravis corruptio hydropem causa-

tur & sustinet. Malum itidem est signum, si vires una cum appetitu magis magisque pereunt, febris accedit, fitis & tussis augetur, multum liquidi assumitur, parum vero per urinam redditur & haemorrhagia supervenit. E contrario sanitatis restitutio est speranda, si viscera adhuc sunt integra, adfectus nondum inveteratus vel ab alio gravi morbo non ortus est, neque maior fitis calor linguaeque ariditas neque tussis molesta & respirandi difficultas urgent, urina copiose emittitur, alvi excretio rite succedit, vires adsunt sufficientes nec usu remediorum imminuuntur sed potius augentur, appetitus non plenarie est prostratus, dolor vero & ardor absunt.

§. XXXII.

In Ascite partes superiores contabescunt & extenuantur, quoniam vasa humoribus minus sunt repleta, a quo plenus dependet habitus. Respiratio valde difficilis est & molesta, quia lympha in abdominis cavo accumulata diaphragmati & abdominis musculis magnam creat resistantiam, nonnunquam etiam lympha in pectoris cavitate acervata respirationis difficultatem producit. Sitis semper vehemens adest ob humidi intra vasa defectum & tussis ficca esse solet comes perpetuus atque indivulsus. Appetitus in principio & praesente acido in ventriculo adest, ob viscidum vero eminens ventriculique laxitatem nimiam deiectus esse solet. Totum abdomen cum quodam gravitatis sensu intumescit, & quum impellitur, liquor fluctuat fluctuantisque liquoris sonitus exauditur, qualis ab utre non omnino aquae pleno redditur, nisi lympha sit peculiaribus
saccis

saccis inclusa. Interdum venter aqua turgidus ita prominat, ut pedes vix cerni queant & abdominis ruptura sit metuenda. Tumor quoque pedes & scrotum occupare solet.

§. XXXIII.

Quum in ascite, qui magnam iam affectus est gradum, muscoli abdominis insigniter sunt extensi atque elongati, interdum ad tantum gradum, ut duplo sint longiores quam in statuali, tonus eorum physicus debet esse valde imminutus, ita, ut ad priorem brevitate[m] non nisi post plures dies se contrahere possint. Si igitur paracentesi omnis aqua simul & semel evacuatur neque abdomen fasciis & manu comprimitur, muscoli abdominis flaccidi atque insigniter relaxati intestina in loco naturali ne quidem sustentare, multo minus versus hepar premere atque id una cum diaphragmate sursum pellere possunt, intestina igitur descendunt, hepar ex pondere sequitur, & cum hepar ope quatuor ligamentorum cum diaphragmate sit connexum, diaphragma simul deorsum trahere debet. Hac ratione fit quidem pectoris dilatatio adeoque inspiratio, exspiratio vero, quatenus per diaphragmatis ascensum peragenda est, plane cessat, & quatenus per costarum descensum fit, imminuitur eam ob causam, quoniam in statu naturali costarum descensum adiuvant muscoli abdominis, qui vero post paracentesin flaccidi admodumque relaxati id amplius praestare non possunt. Descensus costarum, quatenus fit per musculos intercostales internos, vel nihil vel admodum parum angustare valet pectoris cavitatem, quia sub flaccido & rela-

xato musculorum abdominis statu diaphragma fere in tantum descendere & descensu pectoris cavitatem ampliare potest, in quantum per costarum descensum pectoris cavitas angustatur. Sic igitur exspiratio vel plane cessat vel ad eum usque gradum immittitur, ut vitalis nominari nequeat, quamquam pectoris motus, quatenus costarum ascensu & descensu peragitur, adhuc continuet. Expiratione cessante cessat etiam inspiratio, vel ista, si adhuc peragitur, quia forsitan diaphragma magis adhuc descendere potest, admodum parva est & pro nihilo habenda. Tota itaque cessat respiratio & cum sine respiratione sanguinis circulus subsistere & continuare nequeat, hic quoque tollitur & mors sequitur.

§. XXXIV.

Si paracentesis ita instituitur, ut abdomen fasciis constringatur & manibus conprimatur, aegrotò simul fere horizontaliter decumbente, hepar descendere & diaphragma deorsum trahere, nec diaphragma constricto per costarum descensum pectore descendere valet. Haec ergo respirationis impedimenta ligatura & compressione abdominis aegrique situ horizontali tolluntur. Musculi quidem abdominis eiusmodi ligatura non statim pristinum suum physicum & vitalem recuperant tonum, ita, ut diaphragma fursum pellere queant, sed partim fasciae applicatae sua elasticitate partim aër intestinis inclusus elasticitate sua partim pondus hepatis ex aegri decubitu horizontali, quo in casu versus diaphragma quamquam oblique & parte tantum sui ponderis premit, partim compressiones abdominis per
adstan-

adstantium manus, hunc defectum suppleat & sic
vita conservari potest. Quid? quod, cum con-
stricto abdomine diaphragma descendere nequeat, re-
spiratio in aegro adeo debili & quiescente solo co-
starum & sterni motu sufficienter & quantum ad vi-
tae conservationem necessarium est,
peragi potest.

T A N T V M.

ERRATA.

P. 1. lin. ult. pro; lege:

p. 16. lin. 19. pro quam lege quas.

p. 20. lin. 2. pro eundem eadem eadem lege eundem eadem.

p. 20. lin. 20. pro solet lege solent.

NOBILISSIMO AC DOCTISSIMO
DOMINO CANDIDATO

S. P. D.

PRAESES.

Quam TVAM scientiae medicae pertractandae atque ex-
colendae rationem satis cognitam habeam atque per-
spectam, facere non possum, quin TIBI egregium TVAE in-
dustriae atque eruditionis specimen impensissimo animi stu-
dio gratuler. Tertius fere decucurrit annus, ex quo ad no-
stram Fridericianam accessisti & bonarum litterarum ac
scientiae salutaris studiis sedulam fidelemque navasti ope-
ram. Neque illotis manibus minusque praeparatus sed ar-
tibus ad humanitatem bene formatus & philosophiae princi-
piis probe imbutus ad medicinam accessisti addiscendam, &
cum nullum TIBI defuerit illorum subsidiorum, quibus ad-
altiora in academiis tractanda sumus praeparandi, egregios

in re medica fecisti progressus. Illustris BÜCHNERI aliorumque, quibus Fridericiana nostra ornatur, Doctorum celeberrimorum praelectionibus interfuisti assidue, & quanto animi fervore quamque indefesso studio in medicina addiscenda per integrum illud, quod in hacce celeberrima Musarum sede consumpsisti, temporis spatium occupatus fueris, ipse testis sum, utpote qui TE assiduum indefessum atque attentum in omnibus meis collegiis habui auditorem. Semper coluisti vitam cum morum probitate & honestate coniunctam & nullus facile dies transiit, quo non mecum doctos contulisti sermones mihi que indefessae TVAE industriae specimina dedisti, quae omnia effecerunt, ut TE non diligere solum sed insigne etiam amore & favore complecterer. Gratulor nunc TIBI defensionem dissertationis sollemnem, & quum TE porro eodem futurum animo considam, prorsus non dubito, quin benignissimi Numinis gratia TIBI in posterum sit affutura. Adsit perpetuo omnibusque laboribus TVIS successus largiatur optabiles. Vale. Halae Magdeb. d. XVIII. Nov. MDCCLIV.

Athletas tantum veniens spectare, brabeum
Non fert, sed qui rem fortiter ense gerit.
Qui certat, vincit sed non spectator inanis,
Victorem fortem praemia digna manent:
Vos studio exulti, spectastis praelia docta,
Sed spectasse nihil, conseruisse iuvat.
Hinc merces venit, en! Vos lauro Musa coronat,
Aufertis studii praemia iusta boni.
Gratulor ergo TIBI Nomen TIBI grator honores,
His simul adiciat prospera quaeque Deus!
Applaudunt Musae, dicentes voce sonora:
Omnibus his dantur digna brabeia, sat est.

*Hicce amico suo suavissimo calamo nimium propere
gratulari voluit*

IOANN. GEORGIVS DAHLHOF,

Past. ad Sp. S. & Corrector Vnnensis.

00 A 6272

f

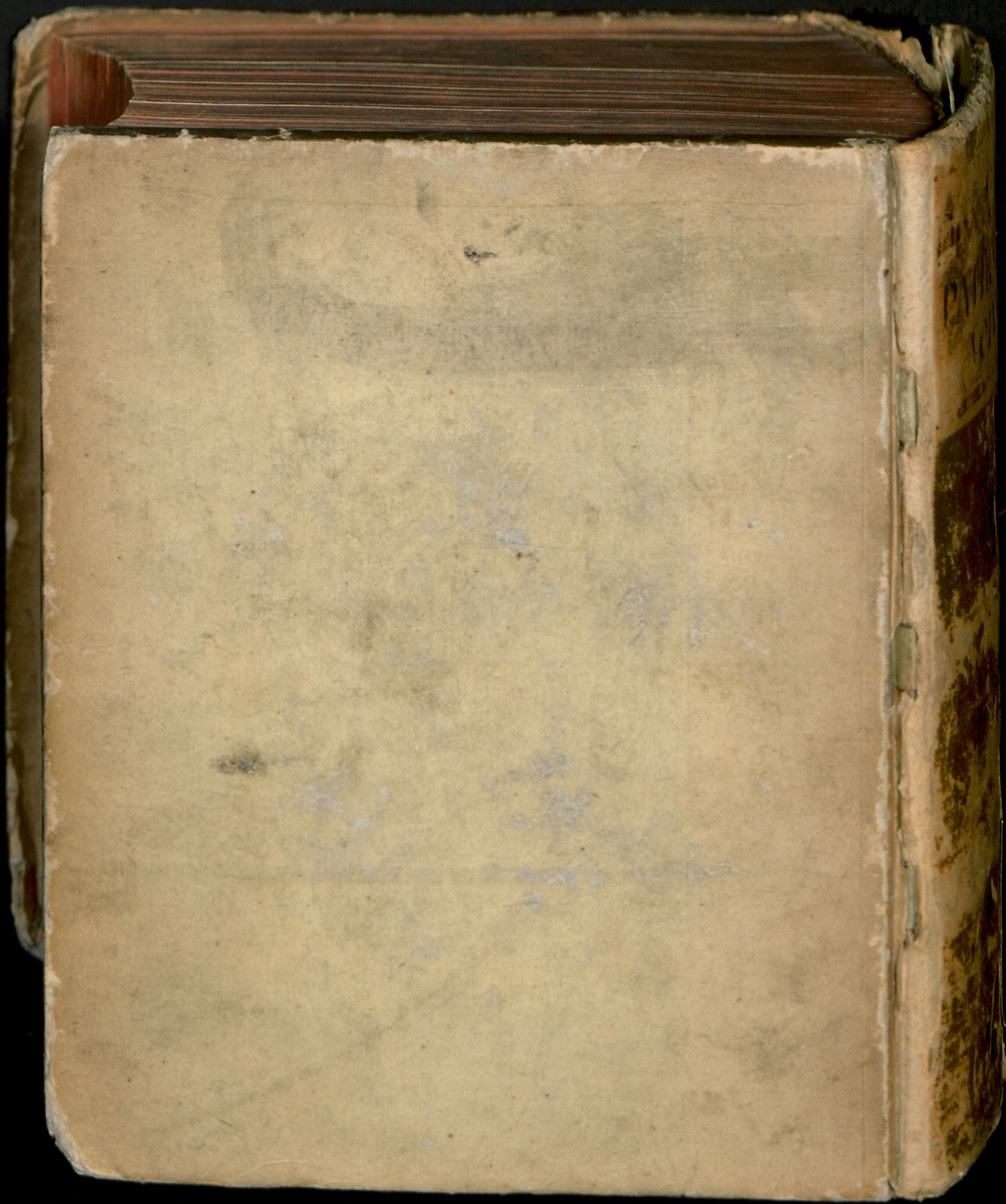
ULB Halle 3
002 827 158

TA-OL

Reho ✓

DISSERTATIO MEDICA

SISTENS

HYDROPI PATHOLOGIAM,

QVAM

DIVINI NVMINIS AVSPICIIIS

ET

GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS CONSENSV

PRAESIDE

ERNESTO ANTONIO NICOLAI,

POTENTISSIMI BORVSSORVM REGIS CONSILIARIO AVLICO,

MEDICINAE DOCTORE EIVSDEMQUE PROFESSORE ET

PVBLICO EXTRAORDINARIO

D. XIX. NOVEMBR. A. R. S. MDCCCLIV.

PVBLICE DEFENDET

AVCTOR

ERNESTVS HENRICVS DAVIDIS

TREMONIENSIS GVESTPHALVS.

HALAE MAGDEBVRGICAE,

PRELO IO. CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

19

18

